

EK:1

1- Mülteci, Sığınmacı ve Diğer Yabancıların Alıkonulmaları

— Kişi özgürlüğü temel insan haklarından bir olup idari kararlarla, genelgelerle, yönetmeliklerle düzenlenemez. Her türlü alıkonma kararı ve karara karşı başvurulacak yönetsel güvenceler; Anayasa ve uluslararası ölçütlere uygun bir şekilde yasayla düzenlenmelidir.

— Yabancı misafirhanelerinde polis tarafından zorla alıkonulan kişilerin, bu alıkonma işlemlerinin Anayasa'da öngörülen kişi özgürlüğünü sınırlama türlerinden hangisi olduğu açıkça tanımlanmalıdır.

— Yasal düzenleme mülteci, sığınmacı ve diğer yabancıların bu merkezlerde en fazla kaç gün tutulabileceğini içermelidir.

— Yasal düzenleme, misafirhanenin işleyişi ile ilgili ayrıntılı kuralları da içermelidir.

— Herhangi bir ceza soruşturması söz konusu olmadan hiç kimse zorla alıkonulmamalıdır. Ceza soruşturması nedeni ile alıkonma koşulları T.C. vatandaşlarına uygulanan koşullardan farklı olmamalıdır.

— Mülteci ve sığınmacıların ikamet kontrolü nedeni ile alıkonulmaları başvurulacak son alternatif olmalı, serbest ikamet uygulaması tercih edilmelidir.

— Yasal düzenleme ve yönetmelik değişikliği süreçlerinin her aşamasında konu ile ilgili çalışan sivil toplum örgütleri, akademisyen, hukukçu ve sağlık personeli gibi uzmanlardan görüşler alınmalı ve uluslararası standartlara uyulmalıdır.

— Yabancı misafirhanelerinin yönetiminin sivilleşmesi, polisin yetkisinin güvenlik tedbirleri ile sınırlandırılması gerekmektedir.

— Özgürlüğün kısıtlandığı hallerde verilen kararlar yargısal denetime açık olmalı ve kişinin talebi aranmaksızın periyodik olarak yargıçlar tarafından gözden geçirilmelidir.

— AİHM kararına göre, mevcut alıkoyma sisteminin yasal dayanağının olmadığı saptandığına göre, yeni bir yasal düzenleme yapıncaya kadar hiç kimse zorla mülteci misafirhanelerinde tutulamayacaktır. Mevzuat değişikliği yapılmadan kişilerin alıkonulmaya devam edilmesi, idari ve cezai işlem yapılmasını gerektirir. Mülteci misafirhanelerinde kimsenin zorla tutulması mümkün değildir.

2- Alıkonma Koşulları

— Yabancı misafirhanelerine ilişkin müstakil bir bütçe olmadığından, fiziki koşulların iyileştirilmesi imkânsız hale gelmektedir. Yabancı misafirhanelerine ait müstakil bir bütçenin oluşturulması gerekmektedir.

— Yabancı misafirhanelerinin fiziki koşulları ve işleyişi ile ilgili mevcut uluslararası standartlara uyulması gerekmektedir.

— Misafirhaneye girişte herkese misafirhanenin yapısı, işleyişi, tutulma nedeni ve hakları anlayacakları dilde anlatılmalı, yazılı ve görsel araçlar (broşür, spot film vs..) kullanılmalıdır.

— Her merkezin kapasitesi uluslararası standartlar çerçevesinde, Türk Tabipler Odası ve Mimarlar Odası gibi kurumların görevlendireceği uzmanların da içinde olacağı bir komisyonca belirlenmelidir. Her ne koşulla olursa olsun kapasite fazlası kişi merkezlere alınmamalıdır.

— Merkezlerde dışarı ile iletişimini düzenli olarak sağlayabileceği telefon, internet gibi teknik gereçler oluşturulmalı ve merkezde kalan kişiler bu imkânlardan sınırsız olarak yararlanabilmeleri sağlanmalıdır.

— Yabancı misafirhanelerine kendine ait doktor, psikolog, öğretmen, sosyal hizmet uzmanı gibi kadrolar tahsis edilmelidir.

— Yemekler merkezi bütçeden karşılanmalı, düzenli bir şekilde çıkmalı ve beslenme ölçütlerine uygun bir şekilde verilmeli ve 3 öğün dışında merkezlerde kalan kişilerin yemek ihtiyacını karşılayabileceği imkanlar oluşturulmalıdır.

— Tedaviye ihtiyaç duyan kişilerin; zaman geçirilmeden hastanelere erişimleri, tedavi ve ilaç teminleri sağlanmalıdır.

— Kişilerin dini vecibelerini yerine getirebilecek koşullar sağlanmalı, mümkün olmayan hallerde en yakın ibadethanelere ulaşımları sağlanmalıdır.

— Kişilerin isteğine bağlı olarak, süre sınırı olmadan açık havaya çıkmaları sağlanmalı ve bedensel egzersiz yapabilmeleri için imkanlar tanınmalıdır.

— Misafirhane personelinin "öfke kontrolü" gibi eğitim programlarına periyodik olarak tabii tutulması gerekmektedir.

— BMMYK'nın sığınma başvurusu alma ve statü belirleme mülakatları izne tabii olmaktan çıkarılmalı ve mülakatların yapılabilmesi için gerekli fiziki koşullar (görüşme odası vs.) oluşturulmalıdır.

— Sivil toplum örgütleri, akademisyen ve özellikle avukatların yabancı misafirhanelerine girişleri İçişleri Bakanlığı iznine tabi olmaktan ve –mevcut hali ile– görevli polis memurunun inisiyatifinden çıkarılmalı, bu merkezler ulaşılabilir yerler haline getirilmelidir.

— Misafirhanelerin fiziksel koşulları ve özellikle de işleyişi şehirlere göre farklılık göstermemeli, uygulamalar tüm merkezler için ortak standart haline getirilmelidir.

— Misafirhanede tutulan kişilerin şikâyetlerini iletebilecekleri yaptırım gücüne sahip, etkili ve bağımsız bir başvuru mekanizması oluşturulmalıdır.

— Yabancı misafirhanelerinde insan hakları ihlaline neden olan personel hızla tespit edilmeli ve etkin bir soruşturma yürütülmelidir.

— İhlaller sonucu ortaya çıkabilecek tazminat cezaları sorumlulara rücu edilmelidir.